

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักคำสอนพระพุทธศาสนามีพุทธภาษิตปรากฏในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับเรื่องของทุกข์ มีจำนวนมากมาย ทำให้รู้ได้ว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ล้วนแต่จมอยู่ในห้วงทุกข์ ซึ่งแปลว่าเป็นสภาพที่ทนได้ยากของเหล่าสรรพสัตว์และในการปฏิบัติธรรมเพื่อล่องพ้นจากความทุกข์มีอยู่ ๒ ระดับ คือกายิกทุกข์ คือ ทุกข์ทางกายหรือทุกข์ประจำสังขารทั่วไปและเจตสิกทุกข์ คือทุกข์ทางใจหรือทุกข์ในวิภูสสารซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าทุกข์จากชั้น ๕^๑

การกำจัดทุกข์นั้น พระพุทธศาสนามีคำสอนในการกำจัดทุกข์ในหลายระดับเช่นคำสอนเรื่องศีล”สี่เลนะ นิพพุตัง ยันติ” แปลว่า ศีลทำให้ไปสู่นิพพาน ฯลฯ แต่พระพุทธองค์ทรงเน้นสอนในการดับทุกข์จากวิภูสสารเป็นสำคัญซึ่งก็คือชั้น ๕ อันประกอบด้วย รูปชั้น ๕ เวทนาชั้น ๕ สัญญาชั้น ๕ สังขารชั้น ๕ วิญญาณชั้น ๕ ซึ่งย่อลงได้อีกเป็น รูปและนาม ฉะนั้นผู้ปรารถนาที่จะ พ้นทุกข์ จึงต้องดำเนินตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์^๒

การสวดมนต์ข้ามปีเป็นกระแสความนิยมจนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในคืนข้ามปีไปแล้ว สำหรับ "การสวดมนต์ข้ามปี" ที่ในช่วงที่ผ่านมา คนไทยจำนวนไม่น้อยให้ความสนใจมาก ทำให้ภาพกิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ค่อยๆ เปลี่ยนจากการเคานต์ดาวน์แบบสากลที่มุ่งเน้นเฉพาะความบันเทิงเริงรมย์ มาเป็นการเคานต์ดาวน์แบบวิถีพุทธด้วยการนั่งสมาธิ และสวดมนต์ตามวัดในพื้นที่ต่างๆ มากขึ้น หลายวัด หลายภาคส่วน ได้เตรียมจัดกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีอย่างคึกคัก นับเป็นกระแสที่ดี และเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของคนไทยในช่วงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ที่กำลังจะมาถึง

กล่าวได้ว่า ในช่วง ๓-๔ ปีที่ผ่านมา กระแสความนิยมของคนไทยให้ความสนใจกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีทั้งการสวดมนต์คนเดียวที่บ้าน และการสวดมนต์

^๑ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๙.

^๒ ดุราลัยเอียดใน ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๗๓/๓๐๑.

หมู่ตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ สำหรับกระแสความนิยมที่เกิดขึ้น ดร.พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะจัดงาน
สวดมนต์ข้ามปี ได้วิเคราะห์ว่า "คนเราทุกคนต้องการชีวิตที่ดีต้อนรับปีใหม่ ประกอบกับภาพ
อุบัติเหตุ และยอดผู้เสียชีวิตที่เพิ่มขึ้น ทำให้ใครหลายคนหันหน้าเข้าหาสิ่งดีๆ ด้วยการสวดมนต์
ข้ามปีเสริมความเป็นสิริมงคลให้ตัวเอง และครอบครัว ซึ่งการสวดมนต์เป็นวิถียุทธอยู่แล้ว เป็นสิ่ง
ที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ถ่ายทอดหลักคำสอนของพุทธเจ้า หรือเรียกว่า มุขปาฐะ ให้นำไปประพฤติปฏิบัติ
เป็นการภาวนาธรรมให้จิตใจสงบในเบื้องต้น ถือเป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง ช่วยสร้างจิตให้เกิด
กุศลก่อให้เกิดความสุข"

ส่วนอีกหนึ่งปัจจัยที่คนไทยหันมาเข้าวัด และชวนกันออกมาสวดมนต์ข้ามปีกันมากขึ้น
อาจเป็นเพราะต้องการหลีกเลี่ยงความเครียดจากปัญหาสังคม และการเมืองที่วุ่นวาย "เชื่อว่าคนไทย
หลายคนทุกวันนี้ อยากเข้าหา หรือสัมผัสอะไรที่โล่งๆ สบายๆ เพราะเบื่อความวุ่นวายของสังคม
โดยเฉพาะปัญหาทางการเมือง ทำให้วัด กลายเป็นสถานที่ที่ใครหลายคนเลือกเข้าหา เพราะให้
ความสบายใจ ยิ่งได้ไหว้พระ สวดมนต์แล้ว ก็จะช่วยให้จิตใจสงบขึ้น" ผอ.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
ให้มุมมอง

การสวดมนต์ หลายคนเชื่อกันว่า เป็นการอัญเชิญมหาบารมีของพระพุทธองค์ ให้มา
ปกป้องคุ้มครองตัวเรา และครอบครัว โดยการสวดมนต์เป็นการทำสมาธิอย่างหนึ่ง ที่พระมหา
นรินทร์ นรินโท^๓ เจ้าอาวาสวัดไทย ลาสเวกัส รัฐเนวาดา สหรัฐอเมริกา เคยบอกเอาไว้ตอนหนึ่งใน
บทความ "สวดมนต์ข้ามปีคืออะไร" ว่าแม้จะไม่ถึงกับเป็นสมาธิที่แก่กล้า แต่ถ้าสวดจนชำนาญแล้ว
จะสามารถตรึงจิตใจให้อยู่กับบทสวดมนต์นั้นๆ คือไม่ซัดส่ายไปคิดเรื่องอื่นไกล นั้นเพราะมีความ
เชื่อกันว่า การที่จิตใจอยู่กับพระกับเจ้านั้นถือว่าเป็นสิ่งที่เปี่ยมมงคล คือเป็นความคิดจิตใจที่ดีงาม
เมื่อจิตใจดีงาม การกระทำก็จะดีงาม และเมื่อความคิดกับการกระทำเป็นสิ่งที่ดีงาม คนๆ นั้นก็
ย่อมจะเป็นคนดีและคนงามตามไปด้วย สอดรับกับความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา "ทุกสิ่ง
เริ่มต้นจากจิตใจ" ดังนั้นการสวดมนต์จึงเป็นการสร้างสรรค์ชีวิตให้ดีงาม โดยเริ่มที่จิตใจนั่นเอง

การสวดมนต์ข้ามปี สามารถสวดคนเดียวก็ได้ สวดหมู่หรือหลายคนก็ได้ เพราะการทำ
ความดีให้แก่ตนเองนั้น ถ้าทำเองก็ได้ความดีเฉพาะตัวเอง ถ้าชักชวนคนอื่นทำด้วย ก็เป็นการ
เสริมสร้างบารมี ซึ่งเป็นพลังบุญที่ยิ่งใหญ่ ส่งผลให้ชีวิตมีความเจริญ รุ่งเรืองตลอดปีใหม่

^๓ พระมหานรินทร์ นรินโท, การสวดมนต์, (ออนไลน์), www.alittlebuddha.com, ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘

สำหรับวัดที่เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีในโครงการ “ส่งท้ายปีเก่าวิถีไทย ต้อนรับปีใหม่วิถีพุทธและวิถีธรรม” ในเขตกรุงเทพมหานคร จัดขึ้นในวัดสำคัญ ๑๒ แห่ง คือ วัดอรุณราชวราราม วัดปากน้ำภาษีเจริญ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดสุทัศนเทพวราราม วัดไตรมิตรวิทยาราม วัดยานนาวา วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดราชาธิวาสวิหาร วัดปทุมวนาราม วัดชนะสงคราม และวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร สำหรับวัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี นับว่าเป็นวัดแห่งหนึ่งที่ได้จัดพิธีสวดมนต์ข้ามปีอย่างต่อเนื่อง แต่ทางวัดไม่มีข้อมูลการแสดงความคิดเห็นจากประชาชนที่ร่วมพิธีมาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาทัศนคติต่อการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในปี ๒๕๕๗ นี้

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
๒. เพื่อศึกษาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. ทัศนคติต่อการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร
๒. อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ทัศนคติต่อการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปี ณ วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี กำหนดกรอบคำถามที่ใช้ประเมินความคิดเห็น ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านความศรัทธา ๒) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ๓) ด้านประสิทธิผลหรือผลกระทบของโครงการ และ ๔) ด้านความพึงพอใจ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะคิดต่อการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปี มีกรอบคำถามที่ใช้ประเมินความคิดเห็น ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านความศรัทธา ๒) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ๓) ด้านประสิทธิผลของโครงการ และ ๔) ด้านความพึงพอใจ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่ร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปีของวัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในระหว่างวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึง วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ พบว่าเป็นเพศชาย ๑๑๒ คน และเพศหญิง ๑๗๘ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๙๐ คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑. ทักษะคิดต่อการสวดมนต์ข้ามปีของวัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีของพุทธศาสนิกชนมีค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด
๒. พุทธศาสนิกชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีทักษะคิดต่อการสวดมนต์ข้ามปีของวัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

ปัจจัย หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของพุทธศาสนิกชนที่ร่วมกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ณ วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ทัศนคติ หมายถึง ความตั้งใจ หรือการยอมรับในกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปี ณ วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การสวดมนต์ข้ามปี หมายถึง กิจกรรมการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน ณ วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบทัศนคติต่อการร่วมพิธีสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๒. ทำให้ทราบอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสวดมนต์ข้ามปีของพุทธศาสนิกชน วัดชะลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี